

การบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี*
THE PARTICIPATORY MANAGEMENT TO BE HEALTH PROMOTING
AT DIAMOND LEVEL OF SCHOOL UNDER UDONTHANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ศิริชัย ทองที¹, พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ², ธีระพล เพ็งจันทร์³
Sirichai Thongtee¹, Patcharin Chompuwiset², Teerapol Pengchan³
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2,3}
Udon Thani Rajabhat University^{1,2,3}
Email : 64120605221@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโชคเจริญ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบสังเกตบริบทของโรงเรียน และ 3) แบบวิเคราะห์เอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์เอกสาร ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าเพื่อยืนยันความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร จากผู้ที่มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สาธารณสุขอำเภอ โรงโม่หิน ร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน ใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ออกแบบกิจกรรม กำหนดขอบข่ายงาน บทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีสมรรถนะในการสื่อสารที่ดี สามารถจูงใจให้ทุกฝ่ายร่วมดำเนินงานด้วยความเต็มใจ ถ่ายทอดแผนงานลงสู่การปฏิบัติจริง โรงเรียนดำเนินงานอย่างรอบด้าน อาทิ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สุขอนามัย

ของนักเรียน โภชนาการอาหาร ระบบสุขภาพ ภาวะสุขภาพและความสะอาดและน้ำดื่ม ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้มีบทบาทหลักในการกำกับ ควบคุม ติดตามความก้าวหน้าของงานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ช่วยสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ กำลังคนในการพัฒนาโรงเรียน ประเมินผลการดำเนินงานทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การเป้าหมาย การวางแผนงาน การดำเนินงานและผลลัพธ์ จากการดำเนินงานด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เรียนรู้อย่างมีความสุข พัฒนาการเหมาะสมตามวัย และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม; โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร; วิจัยเชิงคุณภาพ

ABSTRACT

The objectives of this research were: Study the participatory management process toward becoming a diamond-level health-promoting school under the Udonthani Primary Education Service Area Office. A case study of Ban Chok Charoen School. Use qualitative research methodology. Target group of 10 key informants, 1 administrator school, 2 group leaders, 3 teachers of school's health, 2 experts, and 2 public health officers. The research tools include 1) Semi-structured interview form, 2) School context observation form, and 3) Document analysis form. Data collection involved interviews, observations, and document analysis, with triangulation of data to ensure validity and reliability of the information.

The results of the research were as follows: The participatory Management Process to be health promoting at diamond level school. Employs a participatory management approach in the implementation of diamond level health delivery schools. This process involves stakeholders including Administrators, Teachers, Students, Educational personnel, The school board, Parents, Community leaders, Village public health volunteers, Housewives groups, Subdistrict Administrative Organization, Dental Officer, Subdistrict Health Promotion Hospital, District Public Health Officer and Stone Mill. Together have a planning meeting to analyze the current condition of the school. This assessment will serve as a database for formulating policies, goals, visions, missions, and identity. Examine and analyze the elements, indicators, and benchmarks for the evaluation of diamond-level health promotion schools to design activities and scope of work, Roles, Duties, and responsibilities will be distinctly outlined. The administrators possess strong communication skills, effectively motivating all parties to collaborate willingly and translating plans into actionable practices. The school operates comprehensively across all aspects, such as: Classroom learning management, Student support systems,

Development of environments and learning resources in schools, Student hygiene, Food nutrition, Sanitation systems, Cleanliness, and Drinking water. The administrators and teacher are integral to supervising, controlling, and monitoring the progress of the school board, parents, community, and students. They provide support for resources, budgets, and manpower in school development and effectively evaluate the overall system's performance, including goal setting, planning, operations, and results from ongoing health initiatives. This enables students to cultivate good habits, maintain physical health, engage joyfully in learning, develop appropriately for their age, and live happily with others.

Keywords : The participatory Management; A diamond-level health-promoting school; Qualitative Research

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง ซึ่งกำหนดให้ “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ มีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินการกิจการที่สำคัญระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกันรวมถึงการสนับสนุนให้ชุมชนหรือเอกชนร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา สร้างการรับรู้ความเข้าใจ และการยอมรับ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการจัดการศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจและเอื้อให้เกิดการระดมทุนและร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายเพื่อให้เกิดความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับองค์กรทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษา ถ้าเด็กสุขภาพไม่ดี ย่อมไม่สามารถศึกษาได้ดี สุขภาพกาย จิตและสังคมที่ดีช่วยให้เด็กซึ่งจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตมีการศึกษาเรียนรู้ได้ดีกว่า เนื่องจากไม่ขาดเรียน มีความตั้งใจในการเรียนรู้มากกว่า มีโอกาสจะประสบผลสำเร็จในการศึกษา และในการดำรงชีวิตมากกว่าตลอดจนเป็นคนที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กรมอนามัย, 2556) ดังนั้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนากำลังคนและสังคมของไทยให้มีรากฐานที่มั่นคง แข็งแรงเป็นปึกแผ่น มีสุขภาพทางกาย จิตใจ สติปัญญาที่มีประสิทธิภาพ ให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีสุขภาพกายใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ ดังคำที่ว่า “การไม่มีโรค คือ ลาภอันประเสริฐ” (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีความครอบคลุมทุกมิติด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคน ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้สามารถนำความรู้และทักษะด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการดูแลใส่ใจสุขภาพของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถตัดสินใจในการควบคุมสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพโดยเฉพาะนักเรียนจะได้รับการปลูกฝังทัศนคติฝึกทักษะและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมสมาชิกในชุมชนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย ซึ่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (กรมอนามัย, 2556) การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทุกระดับ เป็นความท้าทายภายใต้เงื่อนไขจำกัดของทรัพยากร คน เวลา และงบประมาณ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในสังคม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ที่จะสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ (กรมอนามัย, 2556)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่กล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน หน่วยงานทางการศึกษา ที่จะนำข้อมูลสารสนเทศใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษา ให้ผ่านการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ในลักษณะกรณีศึกษาเดี่ยว (Single Case Studies) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารทางวิชาการ บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เลือกรื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกันหรือสัมพันธ์กัน วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้จำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ศึกษาคู่มือ แนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) นโยบายของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 3) โครงการร่วระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) บริการอนามัยโรงเรียน 6) สุขศึกษาในโรงเรียน 7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 9) การให้คำปรึกษา และสนับสนุนทางสังคม และ 10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบบวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) แบบสังเกต (Observation) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือทุกฉบับ ต้องมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ตั้งแต่ระดับ 0.67-1.00 จึงถือว่าใช้ได้ ปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การเลือกพื้นที่ในการศึกษา

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า สถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้วยวิธีปฏิบัติและผลงานที่เป็นเลิศตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรเป็น สถานศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพที่มีมาตรฐานชัดเจน ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง และมี ผลงานเป็นที่ประจักษ์ คือ โรงเรียนบ้านโชคเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 4 ผ่านการรับรองมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2561 ณ วันที่ 5 เมษายน 2562 ระยะเวลารับรอง ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2564

ขั้นตอนที่ 4 การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา สามารถให้ข้อมูลเชิงลึก ของการวิจัยได้เป็นอย่างดี แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม จำนวน 10 คน ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) หัวหน้ากลุ่มงานผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์ จำนวน 2 คน 3) ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน จำนวน 3 คน 4) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน และ 5) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ จำนวน 2 คน

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) การสังเกต (Observation) การจดบันทึก (Field Note) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ต้องเป็นข้อมูลที่สัมพันธ์กันตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจนถึง "จุดอิ่มตัว" (Saturation) ที่ไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นอีกหรือไม่มีใครจะให้ข้อมูลนั้นเพิ่มเติมอีก

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปใจความสำคัญ จัดกลุ่ม แยกประเด็น ผสมผสานและประกอบกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ (Relationship) ของข้อมูลให้เห็นภาพที่สมบูรณ์ ทำการตีความเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถใช้อธิบายหรือตอบคำถามการศึกษาวิจัยได้ เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ จนแสดงความสัมพันธ์และตอบคำถามวิจัยได้อย่างชัดเจน ตรวจสอบประเด็นความจริงของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งด้านผู้วิจัยและด้านทฤษฎี

ขั้นตอนที่ 7 การสร้างข้อสรุป

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ผ่านการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive) มาเรียบเรียงเชื่อมโยงข้อสรุปตามลำดับ เชื่อมโยงบทสรุปย่อยเข้าด้วยกัน พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันสังเคราะห์เป็นบทสรุปสุดท้าย และเขียนนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบความเรียง

5. ผลการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า

5.1 องค์ประกอบที่ 1 นโยบายของโรงเรียน การกำหนดนโยบายหลักของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา โดยอาศัยข้อมูล และวิเคราะห์ปัญหาหารือร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเรียนอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เอกลักษณะ อัตลักษณ์ที่ชัดเจน ผู้บริหารนำแผนปฏิบัติการถ่ายทอดลงสู่การปฏิบัติจริง ผู้บริหารมีสมรรถนะในการสื่อสารสร้างแรงจูงใจสูง ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ในควรปฏิบัติ เห็นความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาศักยภาพของตนเอง และร่วมดำเนินงานด้วยความเต็มใจ

5.2 องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการในโรงเรียน มีกระบวนการบริหารและการจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้รูปแบบการบริหาร CHOK MODEL ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ 6G ของโรงเรียนและสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีสมรรถนะในการสื่อสารและมีความสามารถในการจูงใจสูง ในการเชิญชวนให้ผู้รับผิดชอบแต่ละด้าน มาร่วมออกแบบ วางแผนการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนอย่างเป็นระบบ บุคลากรปฏิบัติงานตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ผู้บริหารกำกับการทำงาน นิเทศติดตาม เป็นระยะและต่อเนื่อง

5.3 องค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้บริหารและครูมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชุมชน เป็นผู้มีส่วนร่วม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีโครงการระดมทรัพยากรมาช่วยเหลือนักเรียนและพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทุกกิจกรรมของโรงเรียนได้รับการสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ กำลังคนในการดำเนินกิจกรรมด้วยความสมัครสมาน สามัคคี

5.4 องค์ประกอบที่ 4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ มีรั้วรอบขอบชิด จัดระเบียบการจราจรทางเข้า-ออก มีครูเวรประจำวัน ดูแลความปลอดภัย สนามกีฬา สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นจัดเป็นสัดส่วน มีความปลอดภัย มีบริเวณสำหรับพักผ่อน อาคารเรียนสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ แข็งแรงและปลอดภัย

5.5 องค์ประกอบที่ 5 บริการอนามัยโรงเรียน โรงเรียนให้ความสำคัญกับสุขภาพของนักเรียนทุกคน ทุกระดับชั้น มุ่งเน้นการสร้างสุขนิสัยที่ดีให้นักเรียน มีเรือนพยาบาลและครูอนามัยให้บริการเบื้องต้น มีนักเรียนแกนนำที่ผ่านการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ทันตสุขภาพ คอยให้คำปรึกษา ฉีดวัคซีนตามเกณฑ์และตรวจสุขภาพนักเรียนประจำทุกภาคเรียน

5.6 องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียน มีการบูรณาการองค์ความรู้ด้านสุขภาพ เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา พลศึกษา มีป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายนิเทศ เพื่อการเรียนรู้ประจำห้องเรียน อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเน้นกระบวนการ คิดและปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย นักเรียนทุกคนมีทักษะการคิดที่เกิดจากการลงมือทำจริง นักเรียนมีองค์ความรู้ด้านสุขภาพ รู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีสุขนิสัยด้านสุขภาพที่ดี

5.7 องค์ประกอบที่ 7 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย คณะครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีการกำหนดเมนูอาหารเหมาะกับวัยนักเรียน นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ครบทั้ง 5 หมู่ ได้เต็มมในตอนเช้าและก่อนอาหารกลางวัน เสริมสร้างให้ร่างกายได้รับแคลเซียม แร่ธาตุและวิตามินอย่างเพียงพอ นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์ การเจริญเติบโตปกติ มีพัฒนาการตามวัย โรงเรียนไม่มีการจำหน่ายขนมขบเคี้ยว น้ำหวาน น้ำอัดลม บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป หรืออาหารที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพนักเรียน

5.8 องค์ประกอบที่ 8 การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ มีการบูรณาการกิจกรรมในการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษา พลศึกษา มีการออกกำลังกายในแต่เช้า คือ การเต้นแอโรบิคและการเต้นบาสโลบ จะทำเฉพาะในฤดูหนาวเพื่อเป็นการอบอุ่นร่างกาย ก่อนเข้าเรียน และงดในฤดูร้อน เพราะทำให้นักเรียนมีเหงื่อ ไม่สบายตัว ส่งกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์รบกวนในห้องเรียน หลังเลิกเรียนในตอนเย็นมีการส่งเสริมให้นักเรียนและคณะครู ได้เล่นกีฬาพร้อมกันกับผู้ปกครองในชุมชนและศิษย์เก่า ทำให้เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5.9 องค์ประกอบที่ 9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง มีระบบการคัดกรองนักเรียนที่ดี ครูประจำชั้นรู้จักนักเรียนทุกคน มีข้อมูลพื้นฐาน สารสนเทศ ช่องทางการติดต่อกับผู้ปกครองทุกคนหรือช่องทาง อาทิ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ กลุ่มไลน์ เพื่อนสนิทหรือผู้นำชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

5.10 องค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีทุกคน ไม่มีการสูบบุหรี่หรือดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน 100% ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลเฉพาะประเด็นสำคัญดังนี้

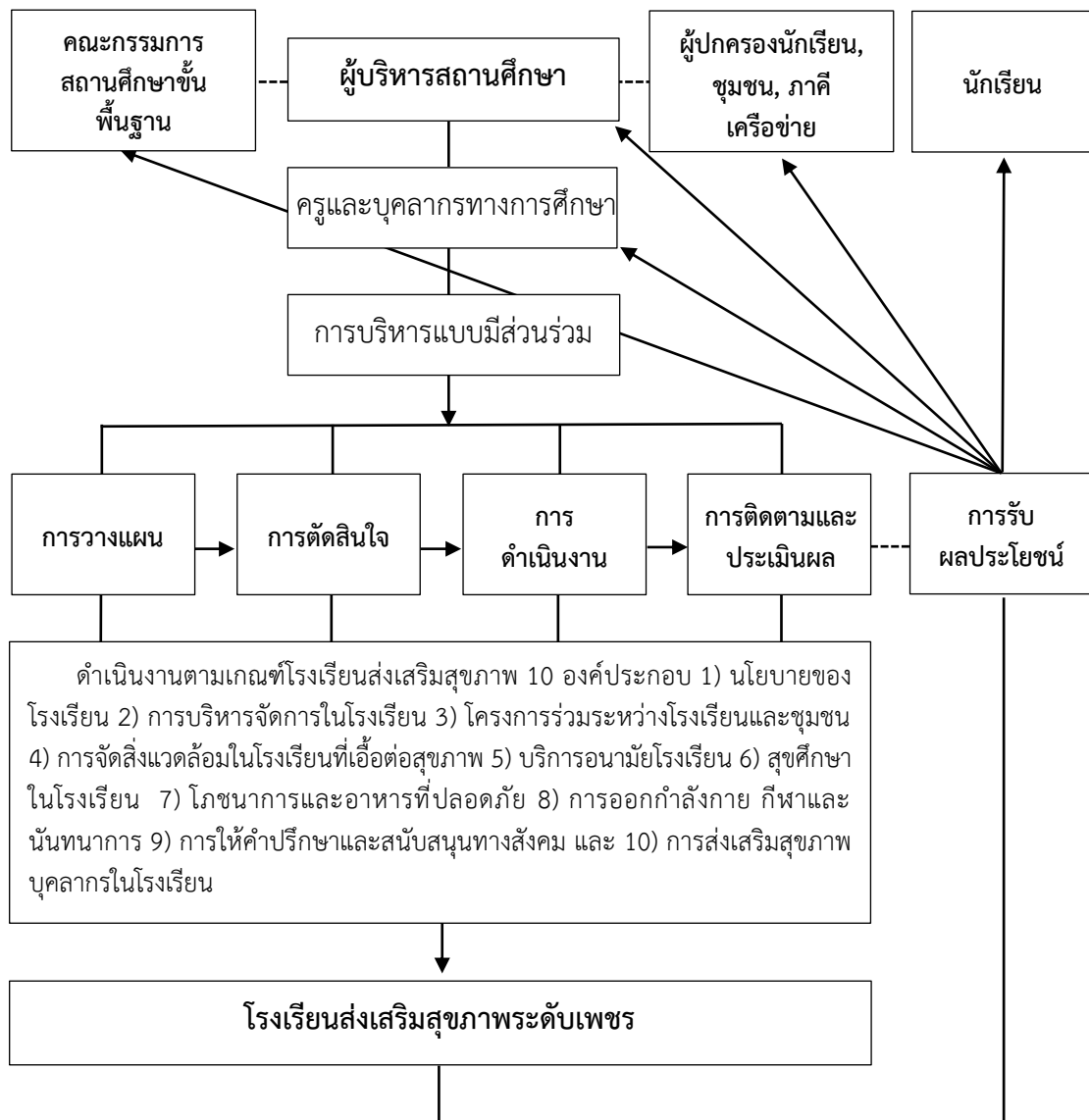
องค์ประกอบที่ 1 นโยบายของโรงเรียน การกำหนดนโยบายหลักของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา โดยอาศัยข้อมูล และวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเรียนอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เอกลักษณะ อัตลักษณ์ที่ชัดเจน ผู้บริหารนำแผนปฏิบัติการถ่ายทอดลงสู่การปฏิบัติจริง ผู้บริหารมีสมรรถนะในการสื่อสารสร้างแรงจูงใจสูง ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ในควรปฏิบัติ เห็นความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาศักยภาพของตนเอง และร่วมดำเนินงานด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับชาญชัย อาจินสมมาตร (2548) ที่ได้ให้ความเห็นว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย แก้ปัญหาและตัดสินใจทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่เพียงแต่จะช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง แต่จะเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานและความต้องการปฏิบัติงานสูงขึ้น องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการในโรงเรียน มีกระบวนการบริหารและการจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้รูปแบบการบริหาร CHOK MODEL ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ 6G ของโรงเรียนและสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีสมรรถนะในการสื่อสารและมีความสามารถในการจูงใจสูงในการเชิญชวนให้ผู้รับผิดชอบแต่ละด้าน มาร่วมออกแบบ วางแผนการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนอย่างเป็นระบบ บุคลากรปฏิบัติงานตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจ ผู้บริหารกำกับการทำงาน นิเทศติดตามเป็นระยะและต่อเนื่อง สอดคล้องกับคณะกรรมการบริหารงานวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 (2564) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหลักของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ โลภทัศน์ การร่วมเสริมสร้างพลังบวก การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ร่วม และการบรรลุผลสำเร็จ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ประกอบด้วย 7 ส่วน คือ ชื่อรูปแบบความเป็นมาของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ แนวทางการประเมินรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบองค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้บริหารและคณะครูมีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีโครงการระดมทรัพยากรมาช่วยเหลือนักเรียนและพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทุกกิจกรรมของโรงเรียนได้รับการสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ กำลังคน ในการดำเนินกิจกรรมด้วยความสมัครสมาน สามัคคี สอดคล้องกับสุภัททา อินทรศักดิ์ (2561) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมวางแผน คือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชน ครอบครัวโดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดแผนและโครงการเพื่อแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน และวางแผนจัดหาทรัพยากร องค์ประกอบที่ 4 การ

จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ โรงเรียนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ มีรั้วรอบขอบชิด จัดระเบียบการจราจรทางเข้า-ออก มีครูเวรประจำวัน ดูแลความปลอดภัย สนามกีฬา สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นจัดเป็นสัดส่วน มีความปลอดภัย มีบริเวณสำหรับพักผ่อน อาคารเรียนสะอาดสวยงาม เป็นระเบียบ แข็งแรงและปลอดภัย และองค์ประกอบที่ 5 บริการอนามัยโรงเรียน โรงเรียนให้ความสำคัญกับสุขภาพของนักเรียนทุกคน ทุกระดับชั้น มุ่งเน้นการสร้างสุขนิสัยที่ดีให้นักเรียน มีเรือนพยาบาลและครูอนามัย ให้บริการเบื้องต้น มีนักเรียนแกนนำที่ผ่านการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ทันตสุขภาพ ช่วยให้คำปรึกษา ฉีดวัคซีนตามเกณฑ์และตรวจสอบสุขภาพนักเรียนประจำทุกภาคเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิวตล ดวงหะคลัง (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโรงเรียนสะอาดประชาสรรค์สู่โรงเรียนสุขภาวะ: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า สภาพปัญหาที่คาดหวังของโรงเรียนสุขภาวะใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการบริการสุขภาพอนามัยและโภชนาการ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียน มีการบูรณาการองค์ความรู้ด้านสุขภาพ ในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา พลศึกษา มีป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายนิเทศเพื่อการเรียนรู้ประจำห้องเรียน อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเน้นกระบวนการ คิดและปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย นักเรียนทุกคนมีทักษะการคิดที่เกิดจากการลงมือทำจริง นักเรียนมีองค์ความรู้ด้านสุขภาพ รู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีสุขนิสัยด้านสุขภาพที่ดี สอดคล้องกับ ทิพวรรณ แพงบุปผา (2560) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดงมะกรูดทรายทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการใน 5 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนา สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน องค์ประกอบที่ 7 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย คณะครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีการกำหนดเมนูอาหารเหมาะกับวัยนักเรียน นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ครบทั้ง 5 หมู่ ได้ดื่มนมในตอนเช้าและก่อนอาหารกลางวัน เสริมสร้างให้ร่างกายได้รับแคลเซียม แร่ธาตุและวิตามินอย่างเพียงพอ นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์ การเจริญเติบโตปกติ มีพัฒนาการตามวัย สอดคล้องกับ ฉลาด จันทรมบัติ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาแก้ปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาและการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 8 การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ มีการบูรณาการกิจกรรม ในการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษา พลศึกษา มีการออกกำลังกายในแต่เช้า คือ การเต้นแอโรบิคและการเต้นบาสโลบ จะทำเฉพาะในฤดูหนาวเพื่อเป็นการอบอุ่นร่างกาย ก่อนเข้าเรียน และงดในฤดูร้อนเพราะทำให้นักเรียนมีเหงื่อ ไม่สบายตัว สิ่งที่ไม่พึงประสงค์รบกวนในห้องเรียน หลังเลิกเรียนในตอนเย็นส่งเสริมให้นักเรียนได้เล่นกีฬาร่วมกับคณะครู ผู้ปกครองในชุมชนและศิษย์เก่า ทำให้เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน องค์ประกอบที่ 9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง มีระบบการคัดกรองนักเรียนที่ดี ครูประจำชั้นรู้จักนักเรียนทุกคน มีข้อมูลพื้นฐาน สารสนเทศ ช่องทางการติดต่อกับผู้ปกครองทุกคนหรือช่องทาง อาทิ

ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ กลุ่มไลน์ เพื่อนสนิทหรือผู้นำชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สอดคล้องกับจอมพงศ์ มงคลวนิช (2556) กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม คือ ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลายเป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิดจากบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งความรู้และประสบการณ์ ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ทำให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และ องค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีทุกคน ไม่มีการสูบบุหรี่หรือดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียน 100% ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน

7. องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ต้องอาศัย การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสีย อาทิ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน หน่วยงานรัฐในพื้นที่ ภาคีเครือข่าย ประชุมวางแผน วิเคราะห์สภาพปัจจุบันร่วมกัน ดำเนินงานตาม เกณฑ์โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี พัฒนาการ เหมาะสมตามวัย และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร มีองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม ในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำทั้ง 5 องค์ประกอบไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามบริบท เพื่อยกระดับสถานศึกษาอย่าง มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

8.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนด นโยบาย ออกแบบ วางแผนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 3) โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) บริการอนามัยโรงเรียน 6) สุขศึกษาในโรงเรียน 7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 9) การให้คำปรึกษา และสนับสนุนทางสังคม และ 10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อ ขับเคลื่อนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร อันจะนำไปสู่ ความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียน ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนชัดเจน และพัฒนาสถานศึกษาโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน ไม่ควร ยึดโยงกับตัวบุคคลมากเกินไป และการบริหารบุคลากรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมี องค์ประกอบ ดังนี้ 1) สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงาน 2) ฝึกอบรมและพัฒนา เพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ ให้สามารถทำงานได้ดีขึ้นและทันต่อการเปลี่ยนแปลง 3) ประเมินผลการ ทำงานอย่างยุติธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนา รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย และ 4) สร้างวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีในการทำงาน

8.2.2 การรักษามาตรฐานของโรงเรียนให้คงอยู่ ต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี ทุก ฝ่ายตระหนักรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง บุคลากรในโรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ นักเรียนได้ โรงเรียนต้องสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน ประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ และดำเนินงานของโรงเรียนอย่างรอบด้านทำกิจกรรมทุกอย่างเป็น กิจวัตร และการแก้ไขปัญหาสะสมของโรงเรียน ต้องอาศัยการอำนาจสั่งการของผู้บริหารสถานศึกษา

ประกอบกับการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง กำกับ นิเทศติดตาม ประเมินผล เพื่อพัฒนางานเป็นระยะ และต่อเนื่อง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงแบบผสมวิธีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชร การเก็บข้อมูลที่หลากหลายจะมีประโยชน์ในการอธิบายรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

8.3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยใช้ผลการวิจัยนี้ เป็นแนวทางเพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่หลากหลายมิติที่นำมาเป็นแนวการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพระดั่งเพชร ที่มีประสิทธิผลอันจะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาต่อไป

9. บรรณานุกรม

- กรมอนามัย. (2556). **คู่มือผู้ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2556**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลาด จันทสมบัติ. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. **วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 2(1). 176-177.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2548). **สู่ทิศทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ก้าวใหม่.
- ทิพย์วรรณ แพงบุปผา. (2560). **การพัฒนาการมีส่วนร่วมของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดงมะกรูดทรายทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศิวดล ดวงหะคลัง. (2555). **การพัฒนาโรงเรียนสะอาดประชาสรรค์สู่โรงเรียนสุขภาวะ: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2564). **การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3**. นครศรีธรรมราช : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ :
พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **สภาพการณ์การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ในบริบท
ประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580
(ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของ
คณะกรรมการการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริม
สุขภาพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.